

Пріоритети данського президентства у ЄС:

відповідальна економіка, динаміка, екологія, безпека

Стор. 5

НОВИНИ ЄС

Євросоюз посилює
бюджетну дисципліну

Стор. 4

ОФІЦІЙНО

У ЄС презентовано Енергетичну
дорожню карту – 2050

Стор. 11

МОЛОДІЖНИЙ ФОРУМ

Визначено фіналістів
Europa Nostra

Стор. 25

Українське громадянське суспільство – ЄС: діалог на високому рівні (стор. 17)

Завершено проект ЄС/ПРООН „Програма рівних можливостей та права жінок в Україні” (стор. 18)

ЖИТТЄВИЙ ДОСВІД ПЛЮС ЕНЕРГІЯ МОЛОДОСТІ

Криза кризою, а життя триває, і в Євро-союзі воно аж ніяк не зводиться винятково до боротьби з поточними економічними негараздами. Там дивляться далі. 2012-й проголошено Європейським роком активного старіння та солідарності між поколіннями.

Хто бував у Європі, той неодмінно помічав ознаки турботи про людей похилого віку. Є різноманітні зручності для того, щоб вони без проблем могли відвідувати громадські місця, користуватися транспортом тощо. Вести повноцінний спосіб життя дозволяють європейським пенсіонерам і досить високі пенсії. Турботливе ставлення до літніх людей – це одна з переваг соціально-економічної європейської моделі.

Але це до слова. Насправді мета року активного старіння й солідарності між поколіннями набагато глибша і стосується складніших речей, аніж облаштування побутових зручностей для старшого покоління.

Нині в Євросоюзі пенсійного віку досягають ті, хто народився за часів так званого бебі-буму – періоду, коли народжуваність у Європі була дуже високою. Натомість у активне життя вступає набагато менш численна генерація: не секрет, що останні десятиліття європейці не такі охочі до багатодітності. Відповідно, перед Європою постає проблема старіння населення, середній вік громадян ЄС дедалі зростає. При цьому більше кваліфікованих людей ідуть на пенсію, ніж приходять в економіку. Отже, проблема не лише соціальна, а й економічна.

Тому надзвичайно важливим для Європи є саме активне старіння. Але означає воно насамперед не регулярні ранкові пробіжки чи створення клубів для тих, кому за 60. Активне старіння – це надання людям максимальних можливостей для реалізації себе в похилому віці таким чином, щоб це приносило користь і самій людині, і суспільству. Залишайся при роботі й ділися досвідом; продовжуй грати активну роль у суспільстві; живи настільки здоровим і повноцінним життям, наскільки це можливо – такі установки нинішнього року.

Надзвичайно важливою є й солідарність поколінь. Причому означає вона не лише односторонню допомогу літнім людям з боку молодших генерацій. Цілком природна і зворотня підтримка. „Якби молодість знала, якби старість могла” – це відоме прислів'я опосередковано натякає на можливі взаємодіючі стосунки поколінь. Досвід і енергія – що може краще доповнювати одне одного? Європейський рік активного старіння та солідарності поколінь покликаний цьому сприяти.

НОВИНИ ЄС

Фіскальний союз стабілізує євросону	4
Євро відсвяткувало десятиріччя	4
Дедалі ближче до мети	5
„Чотири Європи” данського президентства	5
Євросоюз надає додаткові кошти на розвиток	6
Ліхтенштейн приєднався до Шенгену	7
Успіх у Дурбані	7
Іммігрантом бути важко	8
Автомобілі стануть тихішими	9
Коли можуть поновлювати візи	9
Старіння повинно бути активним	9
„Вступ до ЄС навчив нас конкурувати в культурній сфері”	10
Енергетична мета – 2050: починати треба вже тепер	11
Найбільші сподівання – на Євросоюз	11

ЄВРОІНТЕРВ'Ю

„Євросоюз розуміє важливість українського громадянського суспільства”	12

НОВИНИ СПІВПРАЦІ ЄС–УКРАЇНА

Не відфутболюй!	14
Посол зустрівся із випускниками західних вишів	16
Сигнал для інвесторів	16
Керівники Євросоюзу відвідали Форум громадянського суспільства	17
ЄС продовжує стежити за справою Тимошенко	17
„Ми завжди намагалися бути креативними”	18
Потрібна зміна менталітету влади	19
Розпочато проект із удосконалення статистики	20
Якість означатиме конкурентоспроможність	20
„ТРАСЕКА”: підбито підсумки співробітництва у сфері автотранспорту	21
Закарпаття очистять від сміття	21
Медіа і євроінтеграція: чого бракує	22
Інтеграція до ЄС залишається популярною	22

МОЛОДІЖНИЙ ФОРУМ

„Від молоді залежить, чи побачимо ми іншу Україну”	23
„Результатом нинішньої кризи стане подальша інтеграція”	24
Визначено фіналістів змагання Europa Nostra	25

НОН-СТОП

Марібор і Гімарайнш – Європейські культурні столиці – 2012	26

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

ЄВРОБЮЛЕТЕНЬ №1'12

Інформаційне видання Представництва
Європейського Союзу в Україні
Засновник: Представництво
Європейського Союзу в Україні
01024, м. Київ, вул. Круглоуніверситетська, 10
<http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/>

Керівник проекту – Ірина Стаднійчук
E-mail: Irina.Stadnychuk@eeas.europa.eu
Головний редактор –
Анатолій Марциновський

Редакційна група: Юлія Ємельянова,
Данило Марчишин

Видавець: ТОВ „Агенція комунікацій”
ТМ „Key Communications”
Адреса: 01033, м. Київ
вул. Саксаганського, 28, оф. 20
Тел./факс: (044) 201 64 94
Свідоцтво про реєстрацію
КВ №13773-2747ПР від 17.03.2008 р.
Індекс видання 98603
ISSN 1725-0811
Підписано до друку 23.01.2012 р.
Друк: ТОВ „Новий друк”
02660, м. Київ, вул. Магнітогорська, 1
Наклад 5000 прим.
Розповсюджується безкоштовно.

Інтернет-версія: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/press_corner/eurobulletin

Фіскальний союз стабілізує єврозону

Про створення в рамках ЄС фіскального союзу, або ж пакту, було домовлено на грудневому засіданні Європейської Ради. Він стане доповненням до монетарного союзу й має на меті насамперед стабілізацію єврозони.

Ініціаторами нової угоди стали Німеччина та Франція.

– Нам потрібні бюджетна дисципліна та ефективний механізм для боротьби з кризою. Таким чином, ми повинні внести зміни в угоди або створити нові угоди, – заявляла напередодні саміту канцлер Німеччини Ангела Меркель.

– Ми повинні дати відсіч усім тим, хто сумнівається у стабільності євро та спекулює щодо долі єдиної валюти, – наголошував президент Франції Ніколя Саркозі.

Не всі держави-члени ЄС погодилися внести відповідні зміни до Договору про ЄС, отож було вирішено укласти нову угоду. Нові фіскальні правила єврозони передбачають збалансованість або профіцитність національних бюджетів, максимальний структурний дефіцит валового внутрішнього продукту в 0,5%. При цьому правило збалансованості бюджетів повинно включати в себе автоматичні механізми коригування у випадку виявлених порушень встановлених норм. Буде збільшено роль і вагу Єврокомісії. Зокрема, країни, що перебувають під процедурою надлишкового бюджетного дефіциту, матимуть надавати на затвердження Брюсселя програми необхідних структурних реформ для його зменшення. Домовленості також

передбачають посилення ролі Єврокомісії в оцінці бюджетних планів окремих країн. Брюссель матиме право вимагати перегляду їх, якщо ці плани не будуть реалістичними чи не відповідатимуть Пакту стабільності та зростання ЄС. Крім того, країни зони євро домовилися про автоматичні санкції у випадку перевищення котроюсь із них дефіциту бюджету більше ніж на 3% ВВП. Отже, укладення фіскального союзу значно зменшує ризики для єдиної європейської валюти, оскільки унеможлиблює такі сюрпризи, на кшталт такого, що піднесла Греція. Досягнуті у грудні домовленості стосуються насамперед 17 держав єврозони. Проте цілком можливо, що загальна кількість учасників угоди зросте до 26. На минулому саміті відмовилася від участі у ній лише Велика Британія.

– Ми ухвалили важливе рішення щодо стабільності зони євро, яке стосується і середньострокових, і довгострокових перспектив, – заявив після засідання Європейської Ради її Президент Герман ван Ромпей. – 17 держав-членів єврозони та багато інших продемонстрували зацікавленість у новому фіскальному союзі. Нові загальноєвропейські фіскальні правила будуть втілені в національні законодавства. Вони передбачають міцнішу фіскальну дисципліну, можливість автоматичних санкцій, пильніший нагляд. Герман ван Ромпей висловив сподівання, що угоду про фіскальний союз буде підписано вже на початку березня 2012 року або й раніше. ☺

Євро відсвяткувало десятиріччя

1 січня виповнилося 10 років, як запровадили в обіг монети і банкноти євро. Нині воно є валютою 17 країн Євросоюзу.

Тоді, з початком 2002 року, на євро перейшли 11 держав: Австрія, Бельгія, Нідерланди, Фінляндія, Франція, Німеччина, Італія, Ірландія, Люксембург, Португалія та Іспанія. Їхні національні валюти – марки, франки, песети, ліри та інші – ще були в обігу разом із євро близько двох місяців, до 28 лютого.

Нині євро використовують 17 країн із загальним населенням 332 млн осіб. Низку держав єврозони охоплено серйозними економічними проблемами, зокрема борговою кризою. Це впливає і на євро, не бракує невтішних прогнозів щодо майбутнього єдиної європейської валюти. Втім, ці прогнози лунають уже понад півтора року, а

євро залишається стабільною валютою, однією з основних у світі.

– Зворотним боком нинішньої економічної вразливості є момент можливостей – для відновлення фундаментальних принципів, на яких було побудоване євро, та повернення Європи до її потужності та спроможності, – заявив Віце-президент Єврокомісії Оллі Рен, який відповідає за економічні та монетарні питання. – Ми маємо інструменти, людські ресурси. Нині очікуємо на політичну волю, рішучість та швидкі дії, щоб відновити економічне зростання, створити нові робочі місця та повернути довіру інвесторів і громадськості. ☺

Дедалі ближче до мети

Торік у грудні було підписано Угоду про вступ до Євросоюзу Хорватії. Свої підписи під документом поставили керівники цієї країни та лідери всіх 27 держав, що є членами ЄС.

2012 року має розпочатися процес ратифікації документа країнами Союзу. У Хорватії 22 січня відбувся референдум, на якому понад 65% громадян висловилися за вступ їхньої держави до Євросоюзу. Очікується, що Хорватія приєднається до нього 1 липня 2013 року.

Церемонія підписання відбулася під час засідання Європейської Ради. На ньому було також вирішено, що переговори про вступ до ЄС Чорногорії розпочнуться в червні цього року – статус держави-кандидата вона отримала наприкінці 2010-го. Доти має пройти традиційна процедура: Єврокомісія повинна підготувати доповідь про прогрес Чорногорії, на підставі якої Рада ЄС і ухвалить рішення щодо дати початку перемо-

На фото (зліва направо): президент Хорватії Іво Йосипович та прем'єр-міністр країни Ядранка Косор підписують історичну угоду

вин. Крім цього, Брюссель підготує проект власного мандата на переговори, який також мають затвердити держави-члени Союзу.

Зрештою, грудневий саміт ЄС приніс ще одну оптимістичну новину щодо розширення: проанонсовано

надання статусу кандидата на вступ Сербії. Це може статися на засіданні Європейської Ради в березні цього року. Лідери ЄС відзначили прогрес, досягнутий Белградом у реформах, співпраці з Міжнародним трибуналом у Гаазі та діалозі з Косовом. ☉

„Чотири Європи” данського президентства

31 січня президентство у Євросоюзі перебрала Данія. Її програма містить чотири пріоритети.

Це – відповідальна Європа, динамічна Європа, зелена Європа та безпечна Європа. Данське президентство відбувається у час, коли Євросоюз постав перед чи не найбільшим викликом у своїй історії. Тому, наголошує Копенгаген, його метою є згуртувати та зміцнити ЄС через досягнення конкретних результатів, які просунуть Союз уперед і доведуть цінність та необхідність європейського співробітництва для громадян Європи. „Ми повинні виробити шлях виходу з кризи й повинні пройти його разом”, – йдеться в повідомленні, оприлюдненому Данією напередодні свого президентства.

Саме подолання кризи передбачає перший її президентський пріоритет, який звучить ще як „відповідальна європейська економіка”. Відштовхуючись від грудневих рішень Європейської Ради щодо посилення економічного врядування, Копенгаген має намір сфокусуватися на імплементації нових правил для зміцнення державних бюджетів

країн-членів ЄС, економічного зростання та створення нових робочих місць. „Ми також посилимо нагляд та регулювання у фінансовому секторі задля запобігання фінансовим кризам у майбутньому”, – наголошує Данія. Вона також висловлює наміри активно сприяти досягненню „відповідального” багаторічного бюджету ЄС на 2014–2020 роки. Очікується, що відповідні переговори завершаться до середини нинішнього року.

Динамічна Європа. Для данського президентства це означає оживити зростання та зайнятість у ЄС. Спільний ринок, наголошує Копенгаген, є видатним успіхом Євросоюзу. „Ми створимо динамічнішу європейську економіку через подальший розвиток незадіяного поки що потенціалу цього ринку”, – йдеться у повідомленні. – Ми також повинні сприяти інноваційним компаніям та забезпечити більш зелене та більш стале зростання”.

Не дивно, що „зелений” аспект економіки є одним із окремих пріоритетів данського президентства. Данія – серед передових у цьому європейських держав. „Нашою метою є

створити зростання без збільшення експлуатації ресурсів та споживання енергії. І це може бути досягнуто. Останніми роками ЄС розробив амбітну енергетичну й кліматичну політику, став лідером на глобальному рівні. Ми повинні докладати зусиль для збереження за собою цієї позиції через нові ініціативи”, – декларує Копенгаген.

Зрештою, безпечна Європа. „У нинішньому глобалізованому світі ми маємо співпрацювати у Європі, якщо хочемо досягти безпеки для європейських громадян і вирішити транскордонні проблеми. Данія працюватиме для того, аби забезпечити ефективнішу боротьбу проти міжнародної злочинності та тероризму”, – обіцяє вона. ☉

Євросоюз надає додаткові кошти на розвиток

Наприкінці минулого року Єврокомісія оголосила про додаткову підтримку ЄС на досягнення Цілей розвитку тисячоліття. Близько €700 млн буде надано 36 країнам Африки, Карибського та Тихоокеанського басейнів.

– Цією фінансовою підтримкою Євросоюз зробить важливий внесок у боротьбу з бідністю на планеті. Кошти буде інвестовано туди, де вони найбільше потрібні й де ми зможемо досягти реальних результатів, – заявив Комісар ЄС з питань розвитку Андріс Пібалгс. – Трохи більше як за рік після проголошення цієї ініціативи в Нью-Йорку ми вже готові фінансувати конкретні проекти на місцях. Мета ЄС – зробити все можливе для допомоги країнам, що розвиваються.

Зобов'язання Євросоюзу надати €1 млрд на досягнення Цілей розвитку тисячоліття було проголошено Президентом Єврокомісії Жозе Мануелом Баррозу у вересні 2010 року під час присвяченого реалізації ініціативи нью-йоркського саміту. Нинішні €700 млн буде надано тим країнам, які розробили якісні проекти, спрямовані на досягнення результатів у подоланні голоду, забезпечення водою, покращення здоров'я матерів та зменшення дитячої смертності. Відбором проектів займалися представництва Євросоюзу в партнер-

ських державах у тісній координації з дипмісіями країн-членів ЄС та національними органами. Найближчим часом буде розпочато роботу над деталізацією відібраних проектів та виробленням конкретних обсягів їх фінансування. Очікується, що більшість проектів почнуть працювати до кінця цього року. Решта з обіцяних 2010-го коштів ЄС – майже €300 млн – буде надано згодом тим державам, які найуспішніше втілюватимуть свої плани на практиці.

Ось деякі приклади програм, на які планують спрямувати гроші Євросоюзу.

Найбільше коштів у рамках нинішнього траншу отримає Мозамбик – €67,3 млн. Гроші підуть на підвищення продовольчої безпеки та сільськогосподарський розвиток. Країна вже тривалий час потерпає від хронічної нестачі харчів. Євросоюз у партнерстві з Організацією із продовольства та сільського господарства й Міжнародним фондом із сільськогосподарського розвитку підтримуватиме вже наявні програми, спрямовані на збільшення сільськогосподарського виробництва в Мозамбіку. Наприклад, допомагатиме забезпечувати якісним насіннєвим матеріалом дрібні фермерські господарства та розповсюджувати харчі серед вагітних жінок і тих, що саме годують немовлят.

Інший приклад – Руанда, держава з одним із найбільших у світі рівнем дитячої смертності. Євросоюз підтримуватиме проект „Чашка молока для дитини”, метою якого є забезпечення молоком дитсадків та початкових шкіл. Загальний обсяг фінансування для Руанди становить €30 млн.

Понад €8 млн буде виділено Гвінеї. Тамтешня політична криза негативно позначилася на забезпеченні населення водою, і для виправлення ситуації потрібні невідкладні дії. Тож допомогу Євросоюзу буде сфокусовано на покращенні інфраструктури водопостачання: реконструкції наявної та будівництва нової. ☉

ЦІЛІ РОЗВИТКУ ТИСЯЧОЛІТТЯ: СПРАВА ПРОСУВАЄТЬСЯ

Цілі розвитку тисячоліття було погоджено міжнародною спільнотою на Саміті тисячоліття, який відбувся 2000 року. Їх вісім: скорочення масштабів бідності; зниження дитячої смертності; зменшення епідемічних захворювань, таких як СНІД та малярія; забезпечення початкової освіти; досягнення статевого рівноправ'я; покращення охорони материнського здоров'я; забезпечення екологічної стабільності та формування всесвітнього партнерства заради розвитку. Роком виконання низки конкретних завдань є 2015-й.

Доповідь ООН за 2011 рік щодо реалізації Цілей розвитку тисячоліття свідчить, що в цьому досягнуто певного прогресу і навіть інколи випередження графіка. Наприклад, відштовхуючись від уже досягнутих результатів передбачається, що відсоток людей, які живуть у злиднях, становитиме 2015 року менш ніж 15% – тоді як за мету ставили 23%. Уже на 20% знижено кількість смертей від малярії. Поступово зменшується динаміка поширення ВІЛ, водночас швидкими темпами збільшується наявність медикаментів проти ВІЛ-СНІДу.

Досягнення Цілей розвитку тисячоліття є одним із головних напрямів відповідної політики Євросоюзу. Це було відображено в ухваленому минулого жовтня повідомленні Єврокомісії „Порядок денний змін”, присвяченому реформі політики розвитку ЄС. Головна його ідея – допомогу має бути сфокусовано на тих секторах і країнах, які найбільше її потребують.

Ліхтенштейн приєднався до Шенгену

Відбулося чергове розширення Шенгенської зони – до неї приєднався Ліхтенштейн. 19 грудня було скасовано перевірки на кордоні цієї держави з іншими країнами-учасницями.

За тиждень до того рішення про приєднання Ліхтенштейну до безвізового простору схвалила Рада ЄС. Шенгенську угоду ця країна підписала майже чотири роки тому – 28 лютого 2008-го.

– Шенгенська зона швидко розширюється, дозволяючи дедалі більшій кількості громадян ЄС і третіх країн користуватися перевагами вільного пересування у дедалі більшій кількості держав, – прокоментувала подію Комісар ЄС з внутрішніх справ Сесілія Мальмстрьом.

Тепер Шенгенська зона нараховує 26 членів. До неї входять 22 країни Євросоюзу (не входять Велика Британія, Ірландія, Кіпр, Румунія та Болгарія) та чотири держави з-поза його меж – Норвегія, Ісландія, Швейцарія та Ліхтенштейн. Основоположним для простору

є Шенгенська угода від 1985 року, яку підписали тоді Німеччина, Франція, Люксембург, Нідерланди та Бельгія. 1990-го угоду було доповнено конвенцією, яка містила умови та застереження щодо запровадження вільного пересування у межах Шенгенської зони.

Конвенція набула чинності 1995 року. Ці два документи, а також відповідні угоди і правила щодо візової політики та співробітництва у сфері судочинства, нелегальної міграції були інтегровані до спільного законодавства ЄС через Амстердамський договір 1997 року. ☉

ХРОНІКА ШЕНГЕНУ

14 червня 1985 р. – Шенгенську угоду підписали Бельгія, Франція, ФРН, Люксембург та Нідерланди.

3 жовтня 1990 р. – внаслідок об'єднання Німеччини до Шенгенської зони включено територію колишньої НДР.

27 листопада 1990 р. – до Шенгену

приєднується Італія.

25 червня 1992 р. – приєднання Португалії та Іспанії.

6 листопада 1992 р. – Шенген поширюється на Грецію.

28 квітня 1995 р. – до Шенгенської зони включено Австрію.

19 грудня 1996 р. – приєдналися Данія,

Фінляндія, Ісландія, Норвегія, Швеція.

21 грудня 2007 р. – Шенген охопив Чехію, Естонію, Угорщину, Латвію, Литву, Мальту, Польщу, Словаччину, Словенію.

12 грудня 2008 р. – приєднання Швейцарії.

19 грудня 2011 р. – нова країна-учасниця Шенгену – Ліхтенштейн.

Успіх у Дурбані

Історичним проривом назвав ЄС результати міжнародної конференції з протидії глобальному потеплінню, яка відбулася торік у листопаді-грудні в південноафриканському місті Дурбан. Окрім цілком конкретних планів, досягнуто згоди щодо їх імплементації серед усіх 195 сторін Рамкової конвенції ООН зі змін клімату. Найважливіші з ухваленних на конференції рішень були ініційовані саме Європейським Союзом. Насамперед це стосується Дорожньої карти з підготовки до 2015 року юридично зобов'язувального документа: його метою буде недопущення подальшого потепління, а сторонами – усі держави світу. Іншим важливим рішенням є те, що з 1 січня 2012 року розпочинається другий період зобов'язань у рамках Кіотського протоколу. Зрештою, конференція

в Канкуні дала старт роботі нового Зеленого кліматичного фонду – інструменту, через який розвинуті країни допомагатимуть боротися зі змінами клімату державам, що розвиваються. Бюджет фонду становитиме \$100 млрд до 2020 року.

– Стратегія Євросоюзу спрацювала. Багато хто після минулорічної конференції в Канкуні казав, що в Дурбані буде можливим хіба що імплементувати досягнуті тоді домовленості, – заявила Комісар ЄС з питань зміни клімату Конні Гедегаард. – Та ЄС прагнув більшого – і отримав це.

Боротьба зі змінами клімату є одним із пріоритетів Європейського Союзу. Два роки тому у Копенгагені ЄС намагався отримати згоду від решти світу на укладення глобальної угоди, яка замінила б з 1 січня 2013 року Кіотський протокол.

Проте тоді ці намагання успіхів не принесли. Дещо оптимістичнішим був минулорічний раунд переговорів, що відбувся у мексиканському Канкуні. Зокрема, тоді вперше на рівні ООН було визнано потребу утримання глобального потепління на позначці 2 °С порівняно з доіндустріальним періодом. ☉

Іммігрантом бути важко

Загальновідомо, що імміграція ніколи не була манною небесною. Навіть до таких розвинутих країн, якими є члени Євросоюзу.

Євростат опублікував дані про соціально-економічне становище іммігрантів, які проживають у ЄС. Воно вочевидь гірше, ніж у людей, які народилися на території держав Євросоюзу. Це при тому, що дані подано за 2008 рік, коли тільки починалася криза. Можна припустити, що відтоді ситуація для іммігрантів аж ніяк не покращилася.

Дослідження стосується людей віком від 25 до 54 років. Середній рівень безробіття серед іммігрантів був 2008 року на 4% вищим, ні у корінних жителів ЄС.

Найбільше ця тенденція простежується у Бельгії (14% безробіття серед іммігрантів проти 5% серед корінних європейців), Швеції (11% проти 3%), Фінляндії (15% проти 9%) та Іспанії (15% проти 9%). Те саме стосується можливості знайти роботу, яка відповідає рівню освіти, та балансування на межі бідності й соціального відторгнення. ☼

	Рівень безробіття (%)		Можливість знайти роботу, що відповідає кваліфікації (%)		Особи, що перебувають під ризиком бідності та соціального відторгнення (%)	
	Корінні жителі	Іммігранти	Корінні жителі	Іммігранти	Корінні жителі	Іммігранти
ЄС-27	6	10	19	34	20	31
Бельгія	5	14	22	29	13	36
Болгарія	5	:	21	:	36	:
Чехія	4	7	7	20	13	30
Данія	2	6	14	24	13	31
Німеччина	6	12	20	31	19	28
Естонія	5	6	22	47	16	18
Ірландія	5	7	29	41	20	23
Греція	7	7	18	62	23	45
Іспанія	9	15	31	58	18	32
Франція	6	12	19	27	14	34
Італія	6	8	13	50	22	34
Кіпр	3	5	27	53	13	30
Латвія	7	9	16	19	26	28
Литва	5	:	19	:	22	21
Люксембург	2	6	:	5	9	23
Угорщина	7	6	11	14	27	21
Мальта	5	:	:	:	16	19
Нідерланди	2	5	12	22	13	23
Австрія	3	7	21	28	13	32
Польща	6	:	15	:	28	:
Португалія	7	9	14	25	22	26
Румунія	5	:	9	:	39	:
Словенія	4	:	7	:	15	22
Словаччина	9	:	10	:	18	24
Фінляндія	5	11	18	30	13	31
Швеція	3	11	11	31	10	32
Велика Британія	4	6	20	24	18	25

: – даних немає.

Джерело: Євростат – <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> (дані 2008 року)

Автомобілі стануть тихішими

У грудні Європейська Комісія виступила із законодавчими пропозиціями щодо зменшення рівня шуму від легкових автомобілів, мінівенів, автобусів та вантажівок. Питання надзвичайно актуальне: востаннє ліміти на автошуми переглядали в ЄС 1996 року, і кількість автівок на дорогах відтоді суттєво зросла. Згідно з пропозиціями Брюсселя, максимальний шум моторів у нових машинах буде зменшено в два етапи. Перший відбудеться після двох років від ухвалення нового законодавства Радою ЄС та Європейським парламен-

том, другий – ще за три роки після першого. Максимально допустимий рівень шуму для легковиків, мінівенів та автобусів зменшуватимуть на 2 дБ (децибели) під час кожного етапу. Для вантажівок заплановано зменшити цей рівень спершу на 1 дБ, потім – на два.

– Спричинений дорожнім рухом шум, від якого потерпають наші громадяни, буде суттєво зменшено, – заявив Віце-президент Єврокомісії Антоніо Таджані, який відповідає за питання промисловості та підприємництва. – Результатом реалізації на-

ших пропозицій стануть тихіші автомашина і здоровіше довкілля. ☉

Коли можуть поновлювати візи

Рада міністрів з питань юстиції та внутрішніх справ ЄС виробила умови щодо можливого призупинення безвізового режиму з третіми країнами. Відповідне рішення було ухвалене в середині грудня.

Головний елемент позиції держав-членів – безвізовий режим може бути призупинено, якщо після його запровадження значно зростає кількість необґрунтованих заяв про надання притулку в тій чи іншій державі Євросоюзу. Тобто коли вільний доступ до ЄС використовується громадянами третіх країн не для короткотермінових поїздок, а як інструмент для отримання можливості постійного проживання там.

Свіжим прикладом такого явища є Боснія і Герцеговина. Візовий режим

для неї було скасовано в листопаді 2010 року, і після цього значно зросла кількість прохань про надання притулку від громадян цієї держави в Німеччині, Бельгії, Швеції та Люксембургу. Проблема певним чином стосується й інших держав Західних Балкан.

Після цього Єврокомісія представила Раді ЄС пропозиції з можливістю відновлення візового режиму із третіми країнами. Умовою для цього Брюссель вбачав зростання на 50% кількості нелегальних мігрантів із цих держав, осіб, що подають заяви на отримання притулку або кількості відмов у реадмісії.

Проте держави-члени вирішили відмовитися від кількісного показника, запропонованого Єврокомісією.

Вони вважають, що причиною для відновлення візового режиму може стати „значне та різке зростання” нелегальних мігрантів або шукачів притулку. При цьому щодо останніх йдеться про збільшення безпідставних звернень. ☉

Старіння повинно бути активним

2012-й проголошено в Євросоюзі Європейським роком активного старіння та солідарності між поколіннями. Тема надзвичайно актуальна для Європи, де відсоток населення похилого віку стає дедалі суттєвішим.

За прогнозами, 2060 року частка людей віком 65 та старших становитиме 29,5%, тоді як 2010-го було 17,4%. Відповідно, постає питання активного старіння – тобто щоб люди похилого віку були здоровими, могли робити повноцінний внесок у розвиток економіки й суспільства. Саме на це будуть спрямовані численні заходи й акції, що

триватимуть в ЄС протягом цього року.

Якомога довше перебувати на робочому місці та ділитися своїм досвідом з молодими, відігравати ключові ролі у суспільстві навіть у старшому віці, мати здорове життя – ці три мети-позиції будуть флагманськими для Європейського року активного старіння і солідарності між поколіннями.

Викликом для політиків та інших залучених до тематики акторів буде покращення можливостей для всього вищезазначеного загалом. Крім цього, Європейський рік активного старіння і солідарності між поколіннями має

на меті збільшити обізнаність з усіма відповідними проблемами та шляхами їх подолання. Але найголовнішим завданням є заохотити тих, хто виробляє відповідну політику, та інші зацікавлені сторони поставити собі власні цілі й досягати їх. 2012 рік, на думку ЄС, не повинен обмежуватися лише дискусіями – він має почати приносити очевидні результати. ☉

„Вступ до ЄС навчив нас конкурувати в культурній сфері“

Наприкінці 2011-го закінчилося президентство Польщі в Європейському Союзі. Воно, серед іншого, було позначене вражаючою культурною програмою I, Culture. Підбити підсумки програми „Євробюлетень“ попросив її натхненника Павла Поторочина, директора Інституту Адама Міцкевича (Варшава).

Наскільки успішною була культурна програма польського президентства в ЄС?

– Думаю, вона була успішною у трьох напрямках. Перший – імідж Польщі. Досі в нас не було якогось потужного емоційного брэнда. Так, були Лех Валенса, „Солідарність“, Папа Іван Павло II. Але в сумі вони давали досить нейтральний імідж. А нині треба мати потужний, оскільки народи й держави зараз у цьому конкурують. У результаті реалізації нашої культурної програми ми отримали величезну кількість відгуків у пресі, від політиків, інтелектуалів та самих митців. Ми довели, що Польща є культурним двигуном Європи. Світ побачив, що вона має культурне обличчя.

Другий успішний напрям – підбір шести стовпів культурної програми польського президентства. Це наш найвидатніший, після Шопена, композитор Кароль Шимановський; великий письменник-фантаст Станіслав Лем; великий поет і нобелівський лауреат Чеслав Мілош; оркестр I, Culture Orchestra, який ми сформували з молодих музикантів Польщі та країн-учасниць Східного партнерства; I, Culture Puzzle – особливий мистецький проект „Майстерня сучасного ремесла“ й серія документальних фільмів, що показують поляків та їхню історію „Поляки. Путівник“. Цю програму було збудовано не з міркувань показати щось найкраще, що ми маємо, похвалитися найбільшими здобутками. Ні. Ми спочатку виробили ідею, а вже потім підбирали під неї програму. Я радий, що сприйняття її публікою було фантастичним.

І третє – звісно, я хотів би відзначити успіх інституту, який очолюю. Про-

Інститут Адама Міцкевича – державна інституція, яку було створено з метою покращення культурного співробітництва Польщі з іншими країнами та популяризації польської культури у світі. Інститут має досвід у організації значних культурних заходів у 26 країнах світу. За час свого існування він організував понад 3000 культурних заходів, які залучили близько 20 млн осіб на трьох континентах.

тягом 100 днів ми провели 400 заходів у 10 країнах. Інститут Адама Міцкевича спрацював на найвищому рівні.

Звісно, завжди можна створити щось краще й дешевше. Чи можна було б зробити так у цьому випадку? Критики кажуть, що можна було. Я ж думаю, що загалом усе було здійснене за найвищими стандартами.

Чи були якісь особливості реалізації програми в Україні?

– Особливими є українські глядачі. Публіка у вас значно відкритіша, ніж, наприклад, у Парижі. Там вона дещо пересичена, перебірлива, зніжена. Мовляв, тут же Париж, ми все вже бачили і все знаємо... Звісно, було різним сприйняття тих чи інших заходів. Скажімо, Лема по-різному сприймали в Токіо і Мінську, Шимановського – у Парижі й Києві. Але це зрозуміло. Композитор є уродженцем України. І хоча він працював у Відні, Парижі, Петербурзі, Варшаві, на Сицилії, у Північній Африці, його коріння простежується і в музиці, тому його так добре сприймають в Україні.

Ви є автором гасла програми – „Я, Культура!“: Яка його філософія, що ви вклали в ці два слова?

– „Я, культура!“ ... Чи є щось більш особисте, інтимне, персональне, ніж „Я“ – перша особа однини? Немає. Мислення починається звідси, від „Я“. Чи є щось спільніше для людей, ніж культура? Також немає. Це сукупність цінностей, кодів чи символів. Цим гаслом ми хотіли донести людям, що від кожного залежить, якою культурою буде, в який бік рухатиметься. Дуже важливим є особисте піклування про культуру, але також і те, як культура піклується про нас.

Що дало Польщі членство у ЄС у культурному плані?

– Окрім всього іншого, культура є також і ринком, на якому існує конкуренція. Митці змагаються за увагу публіки – принаймні за той відсоток суспільства, який є споживачем висококультурного продукту. Ми конкуруємо за можливість виступати у престижних концертних залах. Зрештою, змагаємося за увагу засобів масової інформації. Адже якщо газета, скажімо, виділяє для культурної тематики 3-4 сторінки, то ми намагаємося досягти того, щоб на них було місце і для нашого проекту.

І вступ Польщі до ЄС навчив нас конкурувати, він загострив змагання у внутрішньому культурному житті. По-друге, приєднання до ЄС стало сигналом Західній Європі – поляки дуже конкурентні, вони займають свої місця у концертних залах, змагатимуться за увагу публіки та медіа. ☉

Енергетична мета – 2050: починати треба вже тепер

Метою ЄС є досягти зменшення викидів парникових газів на 80% до 2050 року. Для цього виробництво енергії в Європі має бути майже безвуглецевим. Причому досягти цього Євросоюз має без шкоди надійності енергопостачань та своїй конкурентоспроможності.

Як цього досягти, відповідь дає Енергетична дорожня карта – 2050, яку представила Європейська Комісія. Документ містить аналіз різних сценаріїв, створених через поєднання в них чотирьох напрямів декарбонізації економіки – це енергоефективність, поновлювана енергетика, атомна енергія та вилучування й утилізація вуглецю. Всі сценарії показують, як і що слід робити державам ЄС протягом наступних років.

Основні результати аналізу Єврокомісії такі.

Декарбонізація енергосистеми є технічно й економічно можливою та доцільною. Всі її сценарії дозволяють досягти цілей зі зменшення викидів. У довгостроковій перспективі вони принесуть суттєву економію коштів.

Критично важливими є енергоефективність та поновлювана енергетика. Незалежно від того, який саме із запропонованих Брюсселем

сценаріїв може бути обрано, необхідним є менше споживання енергії та підвищення частки, отриманої з поновлюваних джерел. Фактом є й те, що в ЄС електроенергія відіграватиме ще більшу роль у різних сферах життя, ніж тепер. Газ, нафта, вугілля та атомна енергія також фігурують в усіх сценаріях у різних пропорціях, дозволяючи державам-членам зберігати можливість маневру за умови, що ЄС швидко створить добре сполучений внутрішній енергоринок.

Для досягнення цілей зі зменшення викидів вуглецю до 2050 р. слід буде

суттєво і якомога швидше оновити енергетичну інфраструктуру. Інвестиційні рішення щодо побудови до 2030-го необхідних об'єктів мають бути ухваленими найближчим часом. Що швидше відбудеться модернізація, то дешевше вона коштуватиме. Енергетична еволюція ЄС у будь-якому разі потребує сучаснішої та набагато гнучкішої інфраструктури. Такої, як транскордонні конвектори та розумні лінії електропередач. На додаток до них мають бути розроблені нові низьковуглецеві технології для виробництва, транспортування та збереження електроенергії. ☉

Найбільші сподівання – на Євросоюз

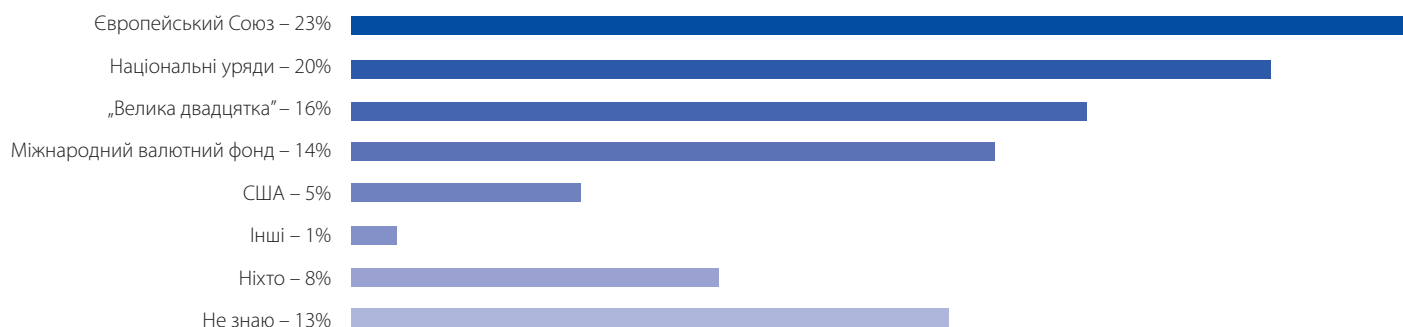
Європейці вважають, що найефективніше з нинішніми економічними труднощами може боротися Євросоюз. Про це свідчить опитування „Євробарометра”, результати якого було оприлюднено минулого грудня.

Результати показано на графіку. Опитування стосувалося й інших різноманітних питань, які хвилюють грома-

дян ЄС, насамперед економіки. Настрої дуже різні – залежно від країни. Наприклад, 85% шведів і 84% громадян Люксембургу вважають ситуацію в економіках своїх держав загалом доброю, тоді як у Греції таких 1%, у Ірландії – 3%, Іспанії – 4%, Болгарії – 5%. Середній показник по ЄС був на кінець минулого року також досить низьким – лише 28% лю-

дей задоволені економічною ситуацією. Різними є і очікування. Найоптимістичнішими в ЄС видаються естонці – 40% їх вважають, що криза на ринку праці вже досягла свого піку й надалі ситуація поступово покращуватиметься. У Болгарії оптимістів 38%, у Австрії 36%, а от у Португалії лише 11%, у Великій Британії та на Кіпрі – по 16%. ☉

НА ВАШУ ДУМКУ, ХТО МОЖЕ НАЙЕФЕКТИВНІШЕ ПРОТИДІЯТИ НАСЛІДКАМ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ?

Дослідження „Євробарометра” доступне за інтернет-адресою:

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb76/eb76_en.htm

„Євросоюз розуміє важливість українського громадянського суспільства“

Міжнародний фонд „Відродження” тривалий час дієво підтримує українські громадські організації, які працюють над тематикою європейської інтеграції та відносин із ЄС. Про це, а також про євроінтеграційну роль громадянського суспільства загалом „Євробюлетень” розмовляв із директором Європейської програми фонду Іриною Солоненко.

Чому фонд так багато уваги приділяє євроінтеграції?

– Євроінтеграція – це орієнтація на європейські цінності та стандарти у здійсненні реформ у різних сферах. Відповідно, для фонду це також наскрізний елемент діяльності. Водночас європейська інтеграція передбачає використання повною мірою інструментів співпраці з ЄС, які сприяють реалізації тих реформ.

Європейську програму фонду було започатковано 2004 року. Тоді з'явилося розуміння, що новостворена Європейська політика сусідства пропонує низку інструментів, якими Україні варто скористатися. Більш того, вона передбачала можливості для посилення ролі громадянського суспільства. Починаючи від незалежного моніторингу виконання Україною взятих перед ЄС зобов'язань, надання експертизи щодо вдосконалення форм та інструментів співпраці, сприяння інтеграції не лише на рівні політичних еліт, а й максимально широких верств суспільства – і до формування у ньому запиту на європейські стандарти та відповідні реформи. Нині наш фонд є найбільшим донором громадянського суспільства України в питаннях євроінтеграції. Він системно ініціює та підтримує весь спектр громадських дій, про який щойно йшлося.

Чи коригуватиметься ця діяльність через досить невизначену ситуацію у відносинах ЄС та України?

– Ще півроку тому ми очікували, що Угоду про асоціацію буде парафоровано 2011 року й підписано десь у другій половині нинішнього. Та через відомі політичні події ситуація змінилася. Нині очікується, що угоду парафують у першому кварталі цього року, а підписання залежатиме від демократичних змін в Україні, передусім якості наступних виборів до Верховної Ради.

Тому акцент у нашій роботі протягом 2012 року буде зроблено на формуванні в суспільстві запиту на укладення цієї угоди в принципі. Адже за умов набуття чинності й належного виконання вона матиме потужний трансформаційний вплив на Україну. Тож ми підтримуватимемо громадські ініціативи, які пояснюватимуть українцям, що вони втратять у разі ненабуття угодою чинності.

Окрім того, зосередимося на вже наявних чи потенційних зобов'язаннях у відносинах між Україною та ЄС і сприятимемо їх виконанню через підтримку громадського моніторингу й громадських адвокаційних ініціатив. Наприклад, зобов'язань у рамках участі в Європейському енергетичному співтоваристві. У лютому виповниться рік повноправному членству України в ньому, але зроблено досить мало. Йдеться також про виконання Плану дій з лібералізації візового режиму, який ЄС надав Україні понад рік тому. Ми тут співпрацюємо з громадською ініціативою „Європа без бар'єрів”, яка також вже кілька років поспіль здійснює моніторинг практики видачі віз консульствами шенгенських країн, а також сприяє удосконаленню проце-

Міжнародний фонд „Відродження” є українською благодійною неурядовою організацією. Його засновано у квітні 1990 року. Він входить до створеної Джорджем Соросом мережі Фундації відкритого суспільства, що складається з національних і регіональних фондів у понад 30 країнах світу, в тому числі в Африці, Центральній і Східній Європі та на території колишнього Радянського Союзу. Місія фонду – фінансово й організаційно сприяти становленню відкритого, демократичного суспільства в Україні шляхом підтримки значущих для його розвитку громадських ініціатив.

дур оформлення шенгенських віз українцям у рамках відповідної угоди. Ще один напрям – приєднання України до Європейського авіаційного простору.

В усіх згаданих прикладах йдеться не про абстрактні речі, а про конкретні зобов'язання, від реалізації яких виграє кожний українець. Європейські правила енергетичної політики – це прозорі тарифи й можливість вибирати постачальника. Безвізовий режим – це свобода пересування. Участь у спільному авіаційному просторі значно здешевить авіаперевезення та сприятиме підвищенню їхньої якості.

Також ми намагатимемося розширити коло громадських організацій і громадських ініціатив, які в своїй роботі безпосередньо звертатимуться до європейських стандартів та інструментів реформ, передбачених співпрацею з ЄС. Йдеться, наприклад, про асоціації споживачів, малого й середнього бізнесу, профспілки тощо. Для нас важливо винести питання євроінтеграції за коло спеціалізованих на ній організацій та експертів.

Опитування доводять, що більшість людей в Україні хочуть до ЄС – але водночас вони справді не вимагають від влади відповідних реформ. Як це змінити?

– Більшість не пов'язує процес реформ в Україні з європейською інтеграцією. Тобто погано розуміє, як інтеграція України до ЄС і виконання нею відповідних зобов'язань допоможуть запровадити європейські стандарти.

Отож ми підштовхуватимемо екс-

пертне середовище до формування дуже чітких й конкретних тез щодо того, як європейська інтеграція позначиться на житті кожного громадянина. Сприятимемо тому, аби різні сегменти громадянського суспільства знали й розуміли, які інструменти співпраці України та ЄС вони можуть використовувати у своїй роботі. Працюватимемо над поширенням цієї інформації у суспільстві, зокрема через підвищення якості висвітлення питань європейської інтеграції у ЗМІ. Коло журналістів, які якісно і системно це роблять, нині вузьке. Ми сприятимемо формуванню ширшої групи журналістів, які професійно й доступно писатимуть про євроінтеграцію.

Чи розширюється коло українських громадських організацій, що займаються питаннями євроінтеграції?

– Нині відносно небагато громадських організацій обізнані з порядком денним відносин між Україною та ЄС й інструментами наближення її до європейських стандартів. Але коло поступово розширюється. Приєднуються, наприклад, правозахисні організації чи ті, які опікуються питаннями довкілля й енергетики. Або взяти тему держзакупівель. Створено громадську коаліцію „За доброчесні державні закупівлі“, яка відстежує усі законодавчі зміни і практику в цій сфері. Їй вдалося знайти зв'язок між інтересом пересічного українця та вимогами ЄС. Інтерес громадянина полягає у прозорому використанні державного бюджету, який формується з його податків. ЄС вимагає тієї ж прозорості, оскільки значна частина його фінансової допомоги надається у формі дофінансування державного бюджету України.

Як оцінюєте відносини української влади і громадянського суспільства в тому, що стосується євроінтеграції?

– Однозначну оцінку дати важко. Є приклади, коли влада прислухається до громадянського суспільства, бере до уваги його думки при ухваленні рішень. Скажімо, 2011-го пройшов перше читання новий законопроект про громадські організації, в якому переважно враховано рекомендації Ради Європи та громадянського суспільства. Іншим прикладом є ухвалені наприкінці 2010 року Закон про доступ до публічної інформації. Внесення змін до Угоди про спрощення оформлення віз чи ухвалення Стратегії екологічної по-

літики, що врахувала вимоги громадських організацій – це також приклади успішної співпраці.

Водночас часто в питаннях засадничих – демократії, прав людини, прозорості використання державного бюджету тощо – вплив громадських організацій є досить низьким. Успішна співпраця можлива тоді, коли з боку органів державної влади є запит на громадську експертизу й політична воля до ухвалення рішень з її врахуванням. А за умов наявності потужних і близьких до центрів ухвалення рішень груп впливу, які не зацікавлені в реформах, впливати на щось досить важко.

Чи не могли б детальніше розповісти про співпрацю влади і громадських організацій щодо візових питань?

– Така співпраця справді має місце. МЗС України демонструє зацікавленість у громадській експертизі щодо виконання Угоди про спрощення процедури оформлення віз та її вдосконалення. Представники ініціативи „Європа без бар'єрів“ входять до комітету, який цим займається. Нещодавно було оголошено про рішення внести до документа зміни – вони, серед іншого, збільшать коло громадян України, на яких поширюється угода. Крім того, ці зміни на практиці допоможуть збільшити кількість довгострокових віз терміном дії на п'ять років.

Так само щодо майбутнього безвізового режиму - громадянське суспільство надає експертну оцінку виконанню Плану дій з візової лібералізації та сприяє його належній реалізації. Тут теж є певний поступ, зокрема у реформуванні міграційної політики.

Яким вбачається рівень співпраці Євросоюзу й українського громадянського суспільства?

– Значні зміни в цьому відбулися за останні два роки, а надто 2011-го. Увага ЄС до українського громадянського суспільства зростає. За умов браку політичної волі з боку політичних еліт та відсутності в Україні серйозних реформ у ЄС з'явилось розуміння важливості залучення до співпраці різних груп суспільства, зацікавлених у змінах на користь європейських стандартів. Яскравий приклад – після нещодавнього саміту Україна–ЄС Президент Європейської Ради Герман ван Ромпей і Президент Єврокомісії Жозе Мануел Баррозу відвідали форум громадянського суспільства, що відбувся того самого дня у Києві. Це був безпрецедентний жест визнання ролі громадянського суспільства з боку ЄС.

Активно співпрацює з громадськими організаціями Представництво ЄС в Україні. Громадських експертів часто запрошують на зустрічі з представниками інституцій ЄС різного рівня під час їхніх візитів до України. ЄС справді зацікавлений в отриманні неупередженої інформації та оцінки щодо процесів в Україні. Час від часу Представництво ЄС ініціює тристоронні зустрічі – за участю представників української влади та громадських організацій.

Утім, на нашу думку, представників громадянського суспільства потрібно залучати ще більше. Скажімо, до розробки програм допомоги ЄС і роботи комітетів, які відстежують використання коштів у рамках бюджетної підтримки. Це допоможе збільшити прозорість і ефективність використання коштів Євросоюзу. ☉

Не відфутболюй!

1 грудня в рамках відзначення Всесвітнього дня боротьби зі СНІДом в усіх регіонах України відбулися акції під гаслом „Не відфутболюй!”. Адвокаційні механізми для проведення кампанії були напрацьовані в рамках тренінгу „Ефективні механізми співпраці представників неурядових організацій з органами влади на місцевому рівні”.

Його провели ще в жовтні 2010 року за підтримки Європейського Союзу в рамках проекту „Підвищення ролі громадянського суспільства: від патерналізму до активної участі”. Представники понад 40 неурядових організацій зі всіх областей України отримали знання й практичні навички в сфері аналізу потреб у послугах з представництва інтересів клієнтів; детально ознайомилися з функціями та роллю представника інтересів клієнтів; дізналися про стратегії і тактики представництва інтересів клієнтів на місцевому рівні. Учасники тренінгу також детально опрацювали алгоритм створення та розвитку послуг з представництва інтересів. Було розроблено механізм, який і став адвокаційною скла-

довою проведення всеукраїнської кампанії „Не відфутболюй!” у регіонах.

У Всесвітній день боротьби зі СНІДом активісти Всеукраїнської благодійної організації „Всеукраїнська мережа людей, які живуть з ВІЛ” звернулися до влади з проханням „не відфутболювати” життя ВІЛ-позитивних людей! У Києві – до президента та уряду, в регіонах – до органів місцевого самоврядування.

Нині вся Україна готується гучно прийняти футбольний чемпіонат Євро-2012, тож активісти мережі співставили витрати на його підготовку

Всеукраїнська мережа людей, які живуть з ВІЛ – найбільша і найпотужніша організація, що представляє інтереси ВІЛ-позитивних українців. Вона має представництва в 40 регіонах України, нараховує близько 500 членів, понад 400 співробітників, надає послуги більш ніж 20 000 клієнтів. Однією з цілей організації є змінювати ставлення суспільства до прав людей із певними потребами, насамперед до ВІЛ-позитивних, захищати їхні права.

та закупівлю необхідних препаратів для ВІЛ-позитивних людей. \$560 млн держава витратила на будівництво найдорожчого стадіону в Європі – за ці кошти Україна могла б зупинити поширення епідемії ВІЛ/СНІДу раз і назавжди. 24 роки могли б отримувати лікування всі, хто його потребує в Україні, і таким чином не передавати вірус. Адже людина з вірусом імунодефіциту, яка приймає ліки, стає абсолютно безпечною для партнера навіть при незахищеному сексі.

Унікальна акція пройшла в Сімферополі. Члени та працівники Кримського відділення Мережі людей, які живуть з ВІЛ, волонтери, клієнти та партнери організації вийшли до будівлі виконавчого комітету, щоб привернути персональну увагу міського голови до питань фінансування міської програми подолання епідемії ВІЛ/СНІДу. Вони тримали плакати „Ми хочемо жити!”, „Зверніть увагу на наше голодування”, „Ціна нашого життя – 2 гривні”, „Не відфутболюй!”, „Переможи свою байдужість”, „Ми чекаємо правильного рішення!”.

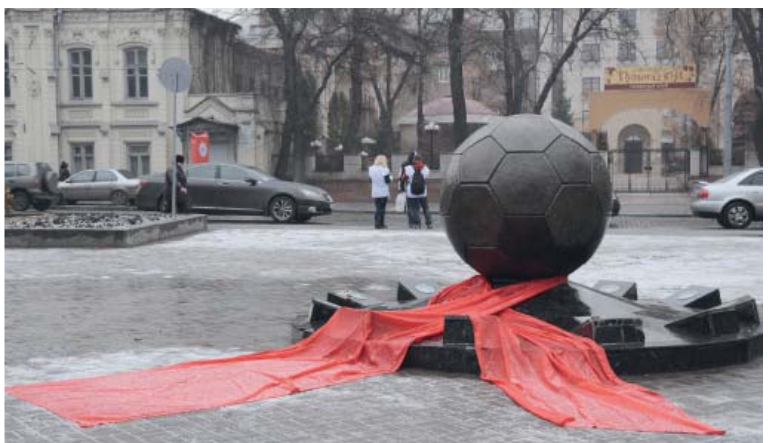

Всеукраїнська Мережа ЛЖВ

All-Ukrainian Network of PLWH

Протягом усього 2011 року витрати на харчування ВІЛ-позитивних пацієнтів, які перебувають на стаціонарному лікуванні в інфекційному відділенні 7-ї міської лікарні Сімферополя, становлять 0,50 грн на добу на одну людину, витрати на медикаменти – 1,50 грн. Згідно із запланованим міським бюджетом на 2012 рік, збільшення статей витрат не передбачено ні на одну копійку. Учасники акції намагалися передати міському голові до сніданку добову норму продуктів (склянку чаю і два шматки хліба), якими годують ВІЛ-позитивних пацієнтів 7-ї міської лікарні. А також упаковку аскорбінової кислоти, яку можна придбати в рамках фінансування медикаментів за рахунок міської програми.

В інших регіонах місцеві активісти також намагалися донести до регіональних можновладців інформацію про потреби ЛЖВ-спільноти. Для того щоб зацікавити місцеві медіа та громадськість, члени мережі в регіонах проводили флешмоби, вуличні акції, концерти, прес-конференції. За результатами проведених заходів у Києві 12 національних та кабельних каналів підготували сюжети для вечірніх випусків новин. Регіональні ЗМІ також активно висвітлювали події, проведені представництвами мережі на місцях: вийшли сюжети на 30 регіональних каналах та 25 статей у друкованій пресі. ☉

Посол зустрівся із випускниками західних вишів

Голова Представництва Євросоюзу в Україні Жозе Мануел Пінту Тейшейра зустрівся із представниками асоціації випускників зарубіжних освітніх програм. Зустріч було приурочено до грудневого саміту ЄС–Україна, однак розмова вийшла далеко за межі політики.

На зустрічі були представники Української асоціації випускників Оксфордського університету, Лондонської школи економіки та політичних наук, Коледжу Європи, програми „Еразмус

Мундус”, Центральноєвропейського університету та багатьох інших відомих західних вишів.

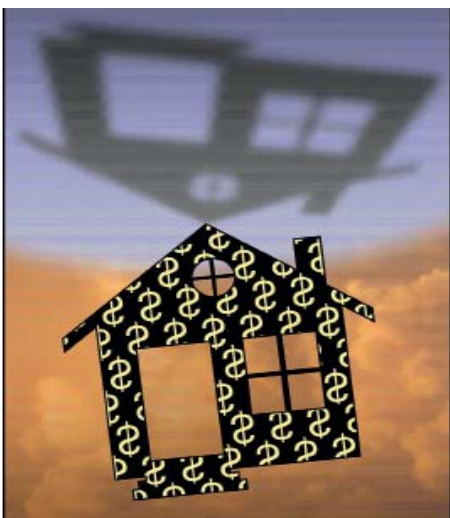
– Дуже важливо, що ви розумієте різницю між умовами життя в країнах, де навчалися, і в Україні, яка є частиною пострадянського простору, – звернувся до них посол Євросоюзу. – Країни західної моделі поділяють спільні цінності. Там усе служить громадянам – зокрема представники влади, державні органи, інституції. Цього немає в Украї-

ні. Євросоюз вже багато років прагне сприяти трансформації українського суспільства та європейській інтеграції країни. Це – наша мета.

Жозе Мануел Пінту Тейшейра розповів про програми допомоги ЄС в Україні. Він висловив жаль з того приводу, що вони не дають належного ефекту через несприятливе зовнішнє середовище. При цьому посол наголосив, що фінансова допомога Україні є такою самою, яку отримують країни-кандидати на членство в ЄС. Згадуючи Угоду про асоціацію між ЄС та Україною, посол підкреслив, що перешкодою до парафування її тексту є лише вимога Києва зафіксувати в документі так звані перспективи членства. Проте значно більші перешкоди можуть виникнути на подальших етапах. Якщо ситуація з демократією та правами людини в Україні не покращиться, то угоду не буде підписано, ратифіковано та імplementовано, заявив Жозе Мануел Пінту Тейшейра.

Посол закликав своїх співрозмовників активно сприяти „європеїзації” України, передаючи свої знання і європейський досвід під час роботи в організаціях громадянського суспільства, приватного бізнесу та державних структурах. ☉

Сигнал для інвесторів

Рівень інвестиційної привабливості України впав наприкінці 2011-го до рекордно низької за останні роки позначки. Про це свідчить дослідження, проведене Європейською Бізнес Асоціацією.

У четвертому кварталі індекс інвестиційної привабливості становив 2,2 бала

за п'ятибальною шкалою. Під час дослідження ЄБА було опитано понад 160 керівників підприємств-членів асоціації. Вони скаржаться на посилення втручання з боку держави й податковий тиск, зростання корупції та непрозоре законодавство.

Виконавчий директор ЄБА Анна Дерев'янка вважає також негативним сигналом для потенційних інвесторів відкладення на невизначений час набуття чинності Угоди про асоціацію між ЄС та Україною.

– Це поганий сигнал – на додаток до всього іншого, – сказала вона „Євробюлетеню”. – Обираючи державу для інвестицій, інвестор звертає увагу на міжнародні рейтинги щодо простоти ведення бізнесу, адміністрування податків, рівня корупції. Бере до уваги настрої бізнесу, який уже працює у державі. Дивиться на співпрацю з МВФ, якщо країна потребує кредитів. У випадку України важливим є і розвиток відносин із Євросоюзом відпо-

відно до задекларованих нею цілей. Угода про асоціацію з ЄС надала б поштовх для регуляторного покращення в Україні. У нас багато говорять про потребу вступу до ЄС – думаю, це не має бути самоціллю, але Євросоюз у будь-якому разі повинен бути орієнтиром. Його цінності й правила варто втілювати в Україні. Нам треба насамперед навести лад у своєму домі. Угода про асоціацію з ЄС в цьому дуже допомогла б. Зокрема, привернула б увагу до України з боку інвесторів.

Нагадаємо, що під час саміту ЄС–Україна, який відбувся у Києві в грудні, було оголошено про завершення переговорів із Угоди про асоціацію. Очікується, що парафування документа відбудеться найближчими місяцями. Однак наразі невідомо, коли угоду може бути підписано, а тим більше ратифіковано. Євросоюз пов'язує її підписання із демократичними змінами в Україні, зокрема з належним проведенням наступних парламентських виборів. ☉

Керівники Євросоюзу відвідали Форум громадянського суспільства

У Києві 19 грудня з нагоди саміту ЄС–Україна відбувся Форум громадянського суспільства. Його відвідали Президент Європейської Ради Герман ван Ромпей, Президент Єврокомісії Жозе Мануел Баррозу та Комісар ЄС з питань розширення та Європейської політики сусідства Штефан Фюле.

– Активна участь громадянського суспільства в усіх сферах державного життя є наріжним каменем для Європейського Союзу. Це також важливий елемент демократичних суспільств та їхнього просування до економічного добробуту, – заявив у своїй промові Жозе Мануел Баррозу. – І я впевнений, що це єдиний шлях до модернізації та реалізації людського потенціалу.

Президент Єврокомісії високо оцінив розвиток громадянського суспільства в Україні та його внесок у відносини з Євросоюзом. Зокрема у те, що стосується Угоди про асоціацію.

– Українське громадянське суспільство було послідовним прихильником укладання цієї угоди, і я вам за це вдячний, – сказав Президент Єврокомісії. – Багато з вас уже допомагали нам у нашій роботі через моніторинг та інформування нас про імплементацію Порядку денного асоціації. Це важлива діяльність, яка робить величезний внесок у якість наших доповідей та нашу поінформованість про Україну, допомагає нам правильно ставити запитання та фокусуватися на нагальних темах.

Жозе Мануел Баррозу також окремо згадав Угоду про асоціацію, про завершення переговорів з якої було оголошено на минулому саміті ЄС–Україна.

– У серці цієї угоди лежать цінності, на яких ґрунтуються наше Східне партнерство та наша пропозиція щодо асоціації: цінності демократії, дотримання прав людини, верховенства права, незалежність судочинства та свобода висловлювань, – сказав він. – Ці цінності мають бути маяком для нашого співробітництва. Вони є незамінними елементами наших майбутніх відносин.

Зрештою, Президент Єврокомісії нагадав про нове бачення Європей-

ської політики сусідства, реформованої 2011 року.

– Воно спирається на два базові „стовпи”. Перший – імплементація нашого принципу „більше за більше”. Що більше наші партнери здійснюють політичні та економічні реформи, то більше ми допомагатимемо й будемо залученими до співпраці з цими партнерами, – зауважив Жозе Мануел Баррозу. – Другий стовп стосується переходу наших відносин від винятково міжурядових до широкого партнерства – з суспільствами та між суспільствами, а також між усіма акторами в цих суспільствах. ☉

ЄС продовжує стежити за справою Тимошенко

Європейський Союз критично відреагував на рішення київського Апеляційного суду у справі Юлії Тимошенко. 23 грудня той залишив без змін вирок Печерського райсуду Києва, який засудив колишню экс-прем'єрку до семи років позбавлення волі.

Із заявою з цього приводу виступила прес-служба Високого представника ЄС із закордонних справ і політики безпеки Кетрін Ештон. Вона, йдучись в документі, „висловила свою стурбованість тим, що апеляційний процес не відреагував адекватно на недоліки суду першої інстанції у справі Тимошенко, що не відповідав міжнародним стандартам чесного, прозорого та не-

залежного правового процесу”.

Високий представник висловила також жаль з приводу того, що Юлію Тимошенко, лідера опозиційної партії, тепер буде відсторонено від участі у парламентських виборах 2012 року. Кетрін Ештон нагадала про взаємозалежність між діями України і дотримання верховенства права та розвитком відносин між нею та Євросоюзом, зокрема укладанням Угоди про асоціацію.

Із заявою щодо рішення Апеляційного суду виступив і Президент Європейського Парламенту Ежи Бузек. Він переконаний, що вибіркове застосування правосуддя у справі Тимошенко залишає небагато сумнівів щодо політично

вмотивованого характеру цієї справи. „Що далі Україна дистанціюватиметься від верховенства права, притаманного демократичним системам, то більша напруженість неминуче виникатиме у її відносинах з ЄС”, – підкреслив він. ☉

„Ми завжди намагалися бути креативними“

У грудні завершено фінансований Євросоюзом проект „Права жінок та дітей в Україні – комунікаційний компонент“. Підсумки проекту підбив у розмові з „Євробюлетенем“ його керівник Рік Флінт.

З якими головними викликами ви стикалися під час проведення інформаційної кампанії?

– Найголовнішим і найскладнішим для нас було досягти масової аудиторії. Зазвичай дістатися вузьких кіл – експертів, фахівців, науковців у тій чи іншій сфері – досить легко. А от як привернути увагу пересічної людини? Це складно для будь-якого комунікатора і в Україні, і в інших країнах. Це й було найбільшим викликом.

І яким чином ви його долали?

– У кожної людини своє життя, інтереси та проблеми, про які вона постійно думає. Щоб увійти у цей її світ, слід вигадати якийсь цікавий хід, придумати незвичну акцію. Просто так прийти і щось розповісти – ефекту не буде. Тому ми завжди намагалися бути креативними, створювати цікаві події, ретельно розробляли акції. Прагнули, щоб вони завжди несли в собі якусь новину, щось незвичайне, нетривіальне – навіть, можливо, нібито й не надто серйозне. Бо коли відбувається щось таке, що хоч трохи відрізняється від повсякденності – це гарантовано приваблює увагу. Привертає увагу медіа, а вони є нашим шляхом до аудиторії. Людина повинна подумати: серед усіх спроб достукатися до мене ось ця мене приваблює! Ми намагалися сподівувати саме такий підхід.

Як можна було б окреслити результати проекту?

– Завжди після наших акцій ми проводили дослідження щодо їхньої ефективності. А в кінці проекту провели загальнонаціональне опитування. Опитали близько 1300 респондентів, тобто воно вийшло репрезентативним. Я пишуся отриманими результатами. Навіть дивуюся – виявилось, що 15 відсотків людей обізнані з діяльністю нашого

проекту. 25 відсотків чули про нього, тобто кожен четвертий. Дуже складно досягти такого рівня пізнаваності європейського проекту. Для третини опитаних впізнаванням є наш слоган – „Залишайся людиною!“. Це дуже приємно.

Яку з проведених у рамках проекту акцій вважаєте найвдалішою чи найцікавішою?

– З професійного погляду дуже вдалою вважаю браслетну кампанію. Ми проводили її паралельно на різних рівнях, різними шляхами та засобами. Задіяли близько десяти інструментів: телебачення, газети, бігборди та інше. Фактично, використали всі можливі традиційні засоби, та й незвичні також.

Щодо найбільш незвичайних акцій, то таким був проведений у листопаді захід „Пройдіся у її взутті“. Під час цієї акції чоловіки ходили на підборах на знак протесту проти насильства проти жінок. Це було незвичним і для нас, і для України. Ми перед акцією дещо хвилювалися, сумнівалися – чи буде вона успішною. Але все пройшло супер. Її висвітлили багато медіа. Звісно, частково це було подано як щось забавне, але при цьому картинка супроводжувалася серйозним меседжем. Саме цього ми й прагнули досягти.

Ви часто залучали до своїх акцій відомих людей – наскільки охоче вони на це погоджувалися?

– Дуже охоче й цілком добровільно. Протягом двох років до наших акцій було залучено близько 20 знаменитостей. І це нам дуже допомагало.

Яка аудиторія була найбільше сприйнятливою до того, що ви хотіли донести під час інформаційної кампанії: жінки, чоловіки, молодь?

– Аудиторія – це найскладніше питання. Часто кажуть, що треба орієнтуватися на молодь. Мовляв, це наше майбутнє, вона гнучкіша за старших. Але не все так просто. Стереотипи ні в кого за день чи два не змінюються, на це потрібні роки. Так, молодь більше відкрита до нових ідей. Але слід прагнути, аби твої сигнали брали за живе людей різних вікових категорій. Тож якщо ми спонукали будь-кого замислитися над тим, про що йдеться, – це вже результат. І це стосується всіх: молодих людей, старших, жінок, чоловіків.

Як ви оцінюєте рівень розуміння українським суспільством проблеми насильства в сім'ї і бажання вирішити її?

– Загальне розуміння є. Проблема в тому, щоб люди ще не усвідомлюють масштабність проблеми. За статистикою, близько 40 відсотків українських жінок страждали від насильства в родині – майже кожна друга! Сподіваюся, за допомогою нашого проекту та інших подібних люди в Україні усвідомлять, що ця проблема не десь там

далеко, а зовсім поряд. Що її легко побачити та відчути, і що на це треба реагувати.

Які рекомендації ви дали б щодо проведення подібних інформаційних кампаній в Україні?

– Ми завжди намагалися враховувати цільову аудиторію. Це дуже важливо для проведення будь-якої інформаційної кампанії, у нашому випадку соціальної. Головне, як я вже казав, дійти до людини, а не лише до вузьких прошарків експертного середовища. Задля цього співпрацювали з багатьма партнерами. Свої акції ми влаштовували так, щоб це і приваблювало інтерес масової аудиторії, і при цьому не втрачалася серйозність питання. Дуже рекомендував би використовувати такий досвід тими, хто прийде після нас.

Чи буде продовження проекту?

– Прямого продовження цієї фінансованої Євросоюзом програми з п'яти проектів, наскільки я знаю, не буде. Знаю, що інші донори мають намір працювати в Україні в цьому напрямі, але комунікаційного компонента не перед-

бачається. Та ми завжди намагалися зробити все, аби самі українські державні органи цікавилися започаткованими нами успішними ініціативами. І дуже приємно, що Міністерство сім'ї, молоді та спорту має намір включити у свої програми на 2012 рік подальший розвиток браслетної кампанії та курс „Найкращий роботодавець року”.

Також залишиться наш веб-сайт: <http://www.vsirivni.com.ua>. Одна з організації опікуватиметься ним щонайменше два наступні роки. Ми зі свого боку збагатили сайт відзнятим на відео матеріалом з тренінгів, які проводили протягом двох років. Тобто додали туди експертні напрацювання, які будуть доступними для кожного. ☺

Проект ЄС „Права жінок та дітей в Україні – комунікаційний компонент” тривав з вересня 2009 року по грудень 2011-го. Він був частиною фінансованої Євросоюзом масштабної програми з бюджетом €14 млн, спрямованої на підтримку прав жінок та дітей в Україні. Загалом програма складала-

ся з п'яти окремих проектів. Виконувала проект „Права жінок та дітей в Україні – комунікаційний компонент” бельгійська компанія „Сафаж”. Вона проводила інформаційні кампанії та поширювала передові комунікаційні практики. Гаслом проекту було „Залишайся людиною!”, його символом –

малиновий браслет. Проект мав на меті змінити стереотипи та підвищити рівень обізнаності суспільства щодо подолання домашнього насильства, сприяння гендерній рівності та забезпечення прав дитини. Він співпрацював з урядом України, громадськими та міжнародними організаціями.

Потрібна зміна менталітету влади

16 грудня відбулася заключна конференція спільного проекту ЄС та Програми розвитку ООН „Програма рівних можливостей та прав жінок в Україні”. Він тривав понад три роки і був найбільш масштабним гендерним проектом на території східної Європи.

Метою було підтримати діяльність української влади та громадянського суспільства в становленні гендерної рівності. Інакше кажучи, пояснити українцям, чому для них актуальна ця тематика, і показати механізми вирішення гендерних проблем в Україні.

У рамках проекту було видано 18 посібників, проведено майже 2500 тренінгів для 50 тис. працівників різних галузей. Створено три освітні центри,

п'ять спеціалізованих кафедр в університетах, гендерну карту України.

Проект також наочно окреслив проблеми у сфері гендерної рівності – про них ішлося під час заключної конференції. Зокрема, багато говорили про потребу зміни менталітету представників влади. Керівник другого відділу програм допомоги Представництва ЄС в Україні Хосе Роман Леон Лора згадав про численні напрацювання на законодавчому рівні. Водночас він додав, що цього замало – треба, щоб усіх їх виконували.

– Зміна ментальності – це завжди дуже складний процес, – зауважила координатор проекту в Україні Лариса Кобелянська. На її переконання, не-

зважаючи на це, зробити такі вдалося чимало. – Суспільство готове, громадську думку сформовано, люди чекають цих змін. Але багато залежить від того, чи буде ухвалено вольові рішення відповідними органами. ☺

Розпочато проект із удосконалення статистики

Розпочато реалізацію проекту Twinning „Розробка нових статистичних методологій та показників в окремих сферах статистики згідно зі статистичними стандартами ЄС”. Він триватиме 18 місяців, бюджет проекту становить €1 млн.

Метою проекту є подальший розвиток макроекономічної статистики, статистики підприємств, капітальних інвестицій, ділової активності та інших напрямів, а також удосконалення ор-

ганізації роботи статистичної служби шляхом залучення передового досвіду ЄС. Зокрема, буде підвищено статистичну спроможність Державного комітету статистики України шляхом створення нових і удосконалення наявних методологій та показників в окремих сферах статистики відповідно до стандартів ЄС.

Партнером проекту є Статистична служба Данії. До його реалізації залу-

чатимуть також провідних експертів зі статистичних офісів Фінляндії, Швеції, Іспанії, Литви, Латвії та Словаччини.

– Комплексні та точні статистичні дані є важливою основою діалогу між партнерами, – наголосив з нагоди початку проекту керівник другого відділу програм допомоги Представництва ЄС в Україні Хосе Роман Леон Лора. – Надійна та доступна статистична інформація є важливою також і для відносин між ЄС та Україною, оскільки вона – необхідний фактор для забезпечення підзвітності урядів перед громадянами. Без статистичних даних неможливо виміряти результати і відповіді на запити громадян. Таким чином, статистика є значною цінністю для демократичного суспільства.

Директор Статистичної служби Данії Ларс Тюгесен наголосив на тому, що найважливіше завдання національної статистики полягає у створенні достовірних статистичних даних.

– Такі дані повинні бути визнані всіма – урядом, діловими колами, громадянами – як загальна основа й використовуватися для ухвалення обґрунтованих і зважених рішень із соціальних та економічних питань, – зауважив він. ☉

Якість означатиме конкурентоспроможність

Розпочато фінансований ЄС проект „Подальше посилення діяльності Національного агентства з акредитації України згідно з європейською практикою”. З боку ЄС участь у ньому братимуть Британський інститут стандартів, Служба акредитації Об’єднаного Королівства, британ-

ська Національна фізична лабораторія та німецький Федеральний інститут матеріальних досліджень і випробувань.

Акредитація є ключовою сферою співробітництва між Україною і Європейським Союзом. Адже спроможність українських виробників і ділових кіл перевіряти, сертифікувати й контролювати якість своїх товарів і послуг принесе величезну користь українській економіці. Це слугуватиме покращенню якості та зміцнить вітчизняну економіку. Якщо говорити про експорт до ЄС, то зникне проблема бракування товарів на його кордонах, особливо швидкопсувних.

Проект має на меті гармонізацію технічного законодавства і розвиток інфраструктури для контролю якості в Україні. Головна його мета – підвищення конкурентоспроможності українських товарів на міжнарод-

ному ринку, а також запровадження заходів для усунення технічних бар’єрів у торгівлі між ЄС та Україною. Системи менеджменту, сертифікація продукції, нотифіковані органи і простежувані калібрування – усі ці нові важливі сфери економіки будуть під увагою проекту.

Участь у його відкритті взяв Голова Представництва ЄС в Україні Жозе Мануел Пінту Тейшейра.

– Якби Україна під час проведення реформ повною мірою використала всю ту технічну допомогу, яку надав їй Європейський Союз, зараз вона була б зовсім іншою країною, – наголосив, зокрема, він.

За словами посла, співпраця між ЄС і Україною у галузі акредитації триває вже сім років. Це є свідченням того, наскільки потужно Євросоюз підтримує її на шляху європейської інтеграції. ☉

„ТРАСЕКА”: підбито підсумки співробітництва у сфері автотранспорту

Торік у грудні в Києві відбулося засідання робочої групи з автомобільного транспорту програми „ТРАСЕКА”. Участь у ньому взяли повноважні представники транспортних відомств та митних адміністрацій держав-учасниць.

Було розглянуто інформацію щодо виконання Плану заходів з розвитку міжнародних автомобільних перевезень у транспортному коридорі Європа–Кавказ–Азія, ухваленого в жовтні 2010 року. Також учасники зустрічі ухвалили рекомендації з поглиблення співробітництва між сторонами у розробці електронної карти автошляхів та дорожньої інфраструктури Південного Кавказу та Центральної Азії. У документі йдеться і про застосування учасниками програми передового досвіду грузинської митниці – представник митних органів цієї держави виступив

із доповіддю про здійснені інституційні реформи.

Крім цього, учасники обговорили пропозиції європейських експертів з оптимізації компонентів, які впливають на конкурентоспроможність міжнародних автомобільних вантажоперевезень. Було наголошено на необхідності розвитку та модернізації інфраструктури автотранспорту, підвищення ефективності міжнародного транспортного коридору „ТРАСЕКА” у тому, що стосується автоперевезень.

Робоча група погодилася щодо потреби подальшого здійснення спільних заходів, спрямованих на підвищення безпеки дорожнього руху та дотримання екологічних норм під час експлуатації транспортних засобів, а також у сфері освіти та підвищення кваліфікації спеціалістів з безпеки на транспорті. ☉

„ТРАСЕКА” (Транспортний коридор Європа–Кавказ–Азія) – це програма міжнародного співробітництва у сфері транспорту між ЄС та країнами-партнерами у Східній Європі, на Південному Кавказі та в Центральній Азії. Її постійний секретаріат розташований у Баку. Співробітництво в рамках програми спрямоване на покращення та підвищення надійності роботи морського, повітряного, автомобільного та залізничного транспорту, транспортної інфраструктури.

Закарпаття очистять від сміття

Цього року може розпочатися активна фаза реалізації Стратегії поводження з відходами у Закарпатській області. Розрахований на 15 років документ було підготовлено в рамках регіонального проекту Євросоюзу „Управління відходами–ІЄСП–Схід”.

Стратегія включає базові підходи й принципи створення системи надання якісних колекторських послуг щодо комунальних відходів за доступними цінами, оптимізації переробки відходів, зменшення кількості звалищ. Вона передбачає розподіл області на чотири основні субрегіони – Ужгородський, Мукачівський, Виноградівський і Тячівський. Для координації роботи та управління будівництвом чотирьох регіональних полігонів створять міжміську станцію. Крім того, у Міжгірському та Рухівському районах збудують дві перевалочні станції, а в населених пунктах чисельністю понад 3000 жителів буде організовано диференційований збір відходів для вторинної переробки.

Стратегію буде передано на затвердження Закарпатської облради. Під час презентації стратегії в Ужгороді керівник групи експертів з її розробки Саймон Поу розповів, що над документом працювали як місцеві фахівці,

так і міжнародні спеціалісти, а також представники Міністерства екології та природних ресурсів. Було залучено й представників громадськості. Радник Міністерства екології і природних ресурсів Ігор Маркелов нагадав, що саме Закарпаття з усіх інших областей вибрали для реалізації проекту Європейського Союзу „Управління відходами – Європейський інструмент добросусідства та партнерства”. Цей проект також діє у Білорусі, Молдові, Росії, Вірменії, Азербайджані та Грузії.

Утім, Закарпаття вибрано для реалізації проекту не випадково. Значну зацікавленість у цьому проявило місцеве керівництво. Розташування області на

кордонах кількох держав ЄС містить велику загрозу транскордонного забруднення. Закарпаття має значний туристичний потенціал, тому проблема очищення області від сміття стає дедалі актуальнішою. Зрештою, в області наявний повний „комплект” відходів – комунальні, промислові та небезпечні. На Закарпатті працюють понад 250 підприємств, виробнича діяльність яких пов’язана з утворенням небезпечних відходів. Водночас регіон характеризується невеликим відсотком земель, придатних для сільськогосподарського використання. Зрозуміло, що засмічувати й так дефіцитні землі є неабиякою розкішшю. ☉

Медіа і євроінтеграція: чого бракує

Напередодні минулого саміту ЄС–Україна на сайті „Медіа сапієнс” було оприлюднено дослідження щодо висвітлення тематики євроінтеграції українськими медіа. Автором статті „Чи допомагають медіа зрозуміти, навіщо нам у ЄС?” є журналістка Діана Дуцик.

Зокрема, вона дійшла таких, досить невістих висновків.

По-перше. Переважає інформаційне, а не аналітичне висвітлення: зазвичай увага в медіа приділяється поточним подіям, які відбуваються (саміти, зустрічі на вищому рівні, візити високопосадовців тощо), та відсутній аналіз. Домінує тема візової політики ЄС.

По-друге. Основна увага приділяється політичному аспекту євроінтеграції, рідше економічному і майже ніколи – соціальному та культурному. Кажучи простими словами, наприклад, український селянин у якомусь далекому селі

й гадки не має, як зміниться чи не зміниться його життя після вступу України до ЄС. Зрештою, як і більшість громадян не мають жодного уявлення, як вплине євроінтеграція на освіту, медичне забезпечення та інші життєво важливі сфери. Бо ніхто їм не розповідає, як живуть прості громадяни у різних країнах ЄС і з якими проблемами вони стикаються. Те ж саме стосується сфери культури: ми мало знаємо про європейське кіно, мистецтво, науку та навіть шоу-бізнес (натомість про російський шоу-бізнес, завдяки зусиллям вітчизняної „жовтої” преси, ми знаємо набагато більше, ніж навіть про український).

По-третє. Медіа не приділяють жодної уваги питанню цінностей ЄС, завдяки яким він сформувався та функціонує дотепер. У нашому цинічно-споживацькому світі, особливо в політиці, таким „дрібницям” не заведено приділяти увагу.

По-четверте. Тематичні тренди в медіа в питаннях євроінтеграції, на жаль, формують здебільшого політики, але аж ніяк не самі медіа.

По-п’яте. Якість матеріалів у медіа на теми євроінтеграції дуже низька, часто плутають цифри, факти й навіть основні євроінституції. Тих журналістів, які відстежують цю тему протягом багатьох років та мають відповідні знання для написання якісних матеріалів, – одиниці.

По-шосте. Темою української євроінтеграції часто спекулюють ззовні (передусім мається на увазі російський фактор, особливо на сході України). Як наслідок, народжуються такі міфічні твердження, як-от „включення України в Євросоюз станет концом Євросоюза”, або „разговори о евроинтеграции служат лишь отвлекающим маневром, чтобы не допустить украинско-российского сближения”, які швидко розходяться в інформаційному просторі і знаходять своїх прихильників.

По-сьоме. Незадовільна (бо здебільшого нечітка та незрозуміла) інформаційна політика українських урядів, колишніх і нинішнього, впливає і на роботу медіа. Значний масив інформації, яким вони володіють, часто є недоступним для журналістів. Багато рішень ухвалюють непрозоро, за зачиненими дверима. Журналістам відводиться роль „констататорів” того, що вже сталося. ○

З дослідженням можна ознайомитися за адресою: <http://www.osvita.mediasapiens.kiev.ua/material/4150>

Інтеграція до ЄС залишається популярною

Фонд „Демократичні ініціативи” ім. Ілька Кучеріва та Українська соціологічна служба провели у грудні 2011 року соціологічне опитування, присвячене ставленню українців до

членства в Євросоюзі. Результати несподіваними не стали.

Згідно з дослідженням, 46% респондентів вважають за доцільне вступ України до ЄС, близько 33% не думають, що їй це слід робити. Понад 21% не мають щодо цього сформованої думки.

Але найважливішим і найприємнішим результатом є підтримка інтеграції до ЄС українською молоддю. „За” висловилися 58% людей віком від 18 до 29 років. Причому молодь Донбасу та Криму, де загалом переважає негативне ставлення до членства у Євросоюзі, не відрізняється від своїх ровесників з інших регіонів України: 51% – „так” і 22% – „проти”.

	Так	Ні	Важко сказати
Ставлення до членства України в ЄС у різних регіонах країни			
Захід	74,2	22,4	3,3
Центр та північний схід	49,7	22,4	27,9
Південь та південний схід	36,0	42,3	21,8
Донбас та Крим	26,4	47,7	25,9
Ставлення до членства України в ЄС у різних вікових групах			
18-29	58,0	21,9	20,4
30-54	46,3	32,2	21,4
55 і старші	35,2	43,4	21,4

Джерело: „Демократичні ініціативи”

„Від молоді залежить, чи побачимо ми іншу Україну”

Литовський волонтер Європейської волонтерської служби Вітаутас Беніушіс працює в Донецьку з березня минулого року. Він розповів „Євробюлетню” про деякі свої враження від України та проект, який ініціював і нині втілює.

Чому вибрали для волонтерської діяльності Україну, зокрема місто Донецьк?

– Україна – одна із держав, якими я цікавлюся. У базі Європейської волонтерської служби знайшов повідомлення про те, що Донецький молодіжний дебатний центр шукає волонтера зі знанням англійської, який хотів би працювати зі школярами щодо поширення європейських цінностей. Я запропонував поділитися з українською молоддю моїм журналістським досвідом. Заявку було схвалено.

Чи є різниця між литовською та українською молоддю?

– Я не працював раніше з литовською молоддю, тому порівнювати не можу. Однак маю деякі спостереження й висновки щодо позитивних та до певної міри негативних рис, притаманних молодим людям в Україні.

Спочатку про позитив. Молодь в Україні загалом дуже дружня, завжди готова допомогти. Якщо ти загубився в місті й запитуєш про дорогу – молоді люди охоче допоможуть. Якщо хворий і потребуєш медичної допомоги, твої українські друзі підтримають, деякі з них навіть принесуть із дому якісь народні засоби. Дотримання традиційних цінностей, таких як тісні сімейні зв'язки, повага до батьків, цінування дружби, гостинність – це речі, на мій погляд, притаманні не лише молоді, а й більшості українців. У цьому вони дуже подібні до литовців.

З другого боку, деякі речі є не такими позитивними. Враження таке, що серед української молоді дуже низьке знання іноземних мов. Був здивований, коли зіткнувся з цим у донецьких школах, де мав нагоду побувати. Більшість старшокласників не могли спілкуватися англійською, хоча й учили її багато років як першу іноземну мову. Але ж знання західних мов надзвичайно важливе у наш час! Я часто запитую себе, хто відповідальний за таку ситуацію в Україні? Система, учні чи всі разом?

Інший негатив, притаманний не всій українській молоді, але великій її части-

ні – сильна залежність від думки батьків і небажання брати відповідальність за своє життя на себе, брак загальної відповідальності й недотримання даних одне одному обіцянок. Також великою є залежність від соціальних мереж і життя у віртуальному світі.

Ще молодь в Україні часто скаржиться, як усе погано в їхній країні – але нічого не робить для того, аби змінити ситуацію. Часто можна почути: наше керівництво погане, вся країна корумпована, ми не можемо заробити достатньо грошей... Та коли запитуєш, що ж ти зробив для зміни ситуації, найпоширеніша відповідь: а що я можу зробити, я ж один... Коли пропонуєш зібрати команду і спробувати змінити щось разом, стандартна реакція – але ж до нас ніхто не прислухатиметься...

Отож проблема значної частини української молоді – це невіра в те, що вони можуть щось змінити, небажання навіть намагатися це зробити. Але якщо з боку молоді буде таке ставлення, то ситуація не зміниться ніколи. Лише від позиції та бажання молодих людей залежить, чи ми побачимо в майбутньому іншу Україну. Державу, в якій дотримуватимуться законів, політики служитимуть людям, а не навпаки.

Розкажіть про проект, який ви ініціювали в Україні ...

– Проект „Інший варіант” я розпочав після того, як стикнувся із описаними вище проблемами. Він є аналогом однойменного литовського проекту. Три з половиною роки тому в Литві почала

діяти неурядова організація „Інший варіант”. Вона підготувала методологічний матеріал щодо специфічної діяльності для груп з 10-12 учнів, які повинні були навчитися ефективно планувати свій час, мати й конкретизувати коротко- і довгострокові цілі, брати на себе відповідальність за власне майбутнє. Учні також навчалися, як ефективно працювати в команді, бути чесними, креативними людьми. Отже, головною ціллю проекту було допомогти молодим людям брати на себе відповідальність за своє життя. У Литві проект мав успіх, він триває там і зараз. Над ним працюють близько 130 волонтерів.

Торік у серпні я спілкувався із засновником „Іншого варіанта” і запропонував йому втілити цей проект в Україні. Він погодився поділитися підготовленим у Литві методологічним матеріалом. Тоді я почав пошуки спонсорів, які допомогли б з фінансами для його перекладу з литовської на російську. Один волонтер із Литви переклав деякі з них безплатно, але решту ще треба перекласти, і нині ми продовжуємо пошук спонсора.

В Україні мені пощастило знайти відповідальних волонтерів, які погодилися взяти участь у проекті. У грудні ми почали працювати в одній із донецьких шкіл. У другій половині січня почнемо роботу ще в одній. Також незабаром плануємо поширити проект на ще два міста Донецької області – Добропілля та Торез. Якщо справа піде успішно, то можемо подумати про подальше розширення його географії. ☺

„Результатом нинішньої кризи стане подальша інтеграція”

Одеситка Вероніка Хаджіу стажується нині у Європейському парламенті. Доти вона вивчала європейську політику в одному із бельгійських університетів. Про минуле навчання і нинішню роботу вона розповіла „Євробюлетеню”.

Чому ви обрали для вивчення в університеті європейські студії?

– Вибір професії часто диктує середовище, отримане в дитинстві виховання та життєвий досвід, який на нього наклався. Мій батько був істориком. А в 1990-ті всі історики ставали трохи політологами. Адже розпадалася величезна держава, ставали відомими численні обмани та злочини радянської доби. У моїй родині тривали суперечки, дискусії. Так що з дитинства в мене виник інтерес до гуманітарних наук, особливо до історії.

Коли подорослішала, захопилася політикою. Настав час вибирати між факультетами історії, права й політології – вибрала політологію. Адже це мультидисциплінарна наука, тісно взаємопов’язана з вивченням інших соціальних наук. Вона найбільше відповідає моїм інтересам.

Так вийшло, що моя родина на початку 2000-х емігрувала до Бельгії. Еміграція – це той життєвий досвід, який і ствердив мій інтерес до соціальних наук. Зміна держави, мови, нова культура, а головне – можливість подивитися на свою країну з відстані: все це приводить до певного переосмислення цінностей. Не все в Україні погано й не все добре – є проблеми. Які саме – краще видно на відстані. Думаю, цей досвід потрібен усім молодим людям, світогляд яких саме формується. Лише так людина може справді відчути багатогранність та складність нашого світу. Дуже хотілося б, щоб українські студенти в майбутньому мали більше можливостей подорожувати, вчитися, стажуватися у різних державах. Мені ж вивчати політологію в Бельгії було цікаво ще й тому, що ця країна відома своїм історичним досвідом діалогу та компромісу. Як на мене, такого не вистачає сьогоднішній Україні.

Де саме навчалися у Бельгії?

– Я вступила до Католицького університету Луван. Цікаво, що в Бельгії

є аж два університети з такою назвою. Один з них, дуже старовинний, розташований у фламандській частині країни, у місті Льовен. Раніше там було франкомовне відділення, однак 1960 року між фламандцями та франкофонами виникли суперечки, в результаті останнім довелося піти. Того ж року вони заснували франкомовний Католицький університет Луван у місті Луван-на-Ньов у Валонії (франкомовна частина Бельгії). До нього я й вступила на бакалаврську програму з політології та міжнародних відносин. А пізніше вчилася у фламандському Льовені на магістерській програмі.

По закінченні курсу бакалавра я захопилася європейською політикою. Адже Європа постала свого часу з попелу, міцно засвоїла історичний урок і створила безпрецедентну модель, засновану на компромісі та безперервному багатосторонньому діалозі між країнами, культурами, політичними та економічними ідеями. В основі ЄС лежать оригінальні та сучасні юридичні, політичні та соціальні технології. Мені було дуже цікаво вчитися. Торік я закінчила магістерську програму за спеціальністю „Європейські студії, транснаціональні та глобальні перспективи”. Вона більше орієнтована на вивчення зовнішньої політики ЄС. А мій життєвий досвід (зокрема й те, що я українка) вплинув на вибір теми магістерського диплома: сусідська політика ЄС, Східне партнерство.

Чим ви займаєтесь нині під час стажування в Європарламенті?

– Мені пощастило отримати стипендію Шумана на стажування у Європарламенті. Подаватися на її отримання може будь-який молодий випускник з відповідною вищою освітою, який вільно володіє хоча б двома офіційними мовами ЄС. Набір стажерів відбувається двічі на рік – у березні на осінній сезон та в жовтні на літній. Зазвичай парламент відбирає 100-150 осіб при-

близно з 4000 кандидатів. А якщо ви не громадянин однієї з країн ЄС, то треба ще потрапити у відповідну квоту. Лише 5% усіх стажерів – з третіх країн.

Стажування триває 5 місяців і відбувається в одному з департаментів Європарламенту. Я працюю в департаменті зовнішньої політики, у відділі тематичних досліджень. Це свого роду аналітичний центр парламенту. Керівники мого стажування, їх двоє, працюють з тематикою Східного партнерства і Росії, а також Південного Кавказу та Центральної Азії. Я беру участь у написанні доповідей, оглядів та аналітичних статей на різноманітні теми, актуальні в регіоні. Крім цього, бувають завдання більш адміністративного характеру – переклади, організації конференцій тощо.

Для людини, яка цікавиться політикою, а тим більше європейською, парламент – найцікавіша організація. Тут щоденно триває справжня і відкрита дискусія, представлені різні політичні сили. За останні три місяці в мене ще не було сірих буднів. Навіть сидючи за робочим столом, відчуваю себе зануреною в гущу політичного життя ЄС.

Ким бачите себе в майбутньому?

– Поки ще рано робити прогнози. Найбільше мене приваблюють позиції спостерігача та аналітика. Тому думаю про кар’єру в міжнародних організаціях, аналітичних центрах та консалтингових компаніях.

Якщо настане такий день, коли Україна буде повноправним членом ЄС, хотілося б представляти свою країну у європейських інституціях. Також розглядаю можливість повернутися й працювати в Україні – але, мабуть, не в найближчі п'ять років. Зараз навчаюся й набираюся досвіду. Загалом, знання механізмів європейської політики – це ключ до дуже захопливої професійної діяльності в різних сферах: державні та політичні організації, комунікації та медіа, недержавні організації та аналітичні центри, а також численні можливості в приватному секторі.

Не бентежить те, що Євросоюз перебуває нині у складній ситуації, так багато песимістичних прогнозів щодо його майбутнього?

– Звісно, песимістичні прогнози робити найпростіше. Безумовно, зараз важкий період: час великих змін, міняється не лише Європа, а й увесь світ. Процес євроінтеграції завжди був складним, однак він незворотній. І це розуміють більшість політичних лідерів Європи. Я впевнена, що результатом нинішньої кризи стане подальша інтеграція та вдосконалення механізмів економічного управління в Євросоюзі.

Кілька років тому ви стажувалися у Представництві ЄС в Україні. Що дало це стажування, чим було корисним?

– Моє стажування у Представництві проходило влітку 2010 року. Це був дуже цінний досвід. Тоді саме впроваджувалися інституційні новації Лісабонського договору, в тому числі й у сфері зовнішньої політики. Було створено Європейську службу зовнішньої дії, змінилася роль представництв ЄС. Так що мені пощастило спостерігати деякі з цих змін зсередини – що може бути захопливішим для студента факультету європейської політики? А найголовніше, я познайомилася з дуже цікавими людьми, спілкування з якими допомогло мені краще зрозуміти особливості роботи дипломатичних служб. З багатьма досі спілкуюся, переписуюся, деяких бачу в Брюсселі. Зрештою, впевнена, що досвід роботи в представництві

допоміг мені пройти відбір на стажування в Європарламенті.

Чи стежите за подіями в Україні і що думаєте про перспективи її відносин з Євросоюзом?

– Звісно, я стежу за політичним життям в Україні. Регулярно читаю українські газети, спілкуюся з друзями. Окрім особистого інтересу є ще й професійний, адже відносини України та ЄС – це одна з тем, над якими працювала спочатку в університеті, а тепер у Європарламенті.

Щодо перспектив відносин, то як українка твердо вірю: членство України в ЄС – це питання часу. Саме з цієї перспективи я завжди розглядаю та оцінюю розвиток подій у їхніх відносинах. ☺

Визначено фіналістів змагання Europa Nostra

Торік у грудні стали відомі результати першого туру Всеукраїнського змагання з європейської інтеграції серед старшокласників Europa Nostra. Участь у другому турі візьмуть 15 шкільних команд з 15 областей.

Перший тур був тестуванням. Відповідаючи на запитання, пов'язані із тематикою євроінтеграції, шкільні команди повинні були набрати якомога більше кількості балів.

Найкраще це вдалося команді Марії Чуміс зі Львівщини – 802 бали. На другому місці команда Юлії Чабанової з Миколаївської області (709 балів), на третьому – команда Максима Дубограя з Хмельниччини (684 бали).

Другий тур відбудеться наприкінці зими – навесні у Києві. Завданням для

команд буде якомога креативніше та повніше представити ту чи іншу країну Європейського Союзу. Призом команді-переможниці стане поїздка до Брюсселя.

Метою конкурсу Europa Nostra є підвищення рівня обізнаності молодих українців про Європу, співпрацю між Україною та Європейським Союзом загалом, програми ЄС для молоді,

мотивування молодого покоління до участі в європейських молодіжних та освітніх заходах креативним та розважальним способом. Команди, що беруть участь у змаганні, складаються з трьох учнів та повнолітнього опікуна. Фінансову підтримку конкурсу надає Європейська програма фонду „Відродження”. Організатором є Донецький молодіжний дебатний центр. ☺

Марібор і Гімарайнш – Європейські культурні столиці – 2012

3 1 січня словенське місто Марібор і португальське Гімарайнш стали Європейськими культурними столицями – 2012. Урочиста церемонія передачі відповідних повноважень відбулося у грудні у фінському Турку – саме воно разом із Таллінном було на цій „посаді” 2011 року.

ської держави. Його історичний центр занесено ЮНЕСКО до світової культурної спадщини.

Марібор – це місто на сході Словенії, друге за величиною у країні. Його населення становить близько 110 тис. осіб. Марібор розташований на річці Драва, він є центром історичної області Нижня Штирія.

Обидві культурні столиці підготували величезні й різноманітні культурні програми, які стосуються музики, театру, кіно, архітектури тощо. Загалом, бути Європейською культурною столицею не лише почесно, а й вигідно. Адже це означає масштабну культурну активність і, що важливо, тривале приготування до неї – міста обирають столицями за п'ять років до їхнього вступу на „престол”. Отож підготовка сприяє розвитку економіки міста, веде до створення робочих місць, комерційних і культурних можливостей для жителів. ☺

Гімарайнш розташований на півночі Португалії, населення міста понад 50 тис. осіб. Свого часу воно зіграло велику роль у формуванні португаль-

Більше інформації про Європейські культурні столиці – 2012 та їхні програми:
<http://www.guimaraes2012.pt/>
<http://www.maribor2012.info/>

Європейський рік активного старіння та солідарності поколінь

Шановні читачі „Євробюлетеня“!

Нагадуємо, що ви маєте можливість отримувати замість друкованої електронну версію „Євробюлетеня“. Це дозволить вам першими читати чергове число видання і завжди бути в курсі європейських новин!

Щоб замовити електронну версію (до 2 Мб), повідомте, будь ласка, свою електронну адресу, ім'я та по батькові, контактний телефон, назву організації (або зазначте, що Ви приватна особа) за адресою: **eurombulletin@gmail.com**

Ми будемо вдячні, якщо Ви поінформуєте про таку можливість своїх колег та друзів!

Підпишіться на „Євробюлетень“ та новини Представництва ЄС в Україні:

 http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/press_corner/newsletter_subscription/index_uk.htm

Завітайте на сторінку ЄС:

 <http://www.facebook.com/pages/Delegation-of-the-European-Union-to-Ukraine/126879227356714>

Європейську культурну столицю в ЄС визначають із 1985-го – за ініціативою тодішнього міністра культури Греції, відомої співачки та акторки Меліни Меркурі. Тому Афіни й стали першою Європейською культурною столицею. Нині участь в ініціативі можуть брати не лише держави-члени Євросоюзу, а й інші країни континенту.

Держави, які представлятимуть культурні столиці Європи, визначають заздалегідь, а за сім років до події у країні розпочинається внутрішній відбір – міста-претенденти подають відповідні заявки. Він триває два роки, після чого компетентне міжнародне журі визначає міста-фіналісти. Ці кандидатури подають на розгляд Ради міністрів ЄС, яка й ухвалює остаточне рішення.

Нині Європейські культурні столиці визначено по 2016 рік включно:

2013 р. – Марсель (Франція) та Кошице (Словаччина).

2014 р. – Умео (Швеція) та Рига (Латвія).

2015 р. – Монс (Бельгія) та Пльзень (Чехія).

2016 р. – Сан-Себастьян (Іспанія) та Вроцлав (Польща).

2017-го Європейськими культурними столицями будуть представники Данії та Кіпру.

Країни, які делегуватимуть свої міста для Європейської культурної столиці, вже відомі по 2025 рік включно, і 2024-го однією з таких держав буде Україна.

